

СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА ЖУРНАЛІСТИКА

УДК 070.424

Христина Білограць
канд. наук із соц. ком.,
асист. кафедри журналістики
та засобів масової комунікації,
Національний університет
«Львівська політехніка»

СТРУКТУРА УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ІНТЕРНЕТ-ЗМІ

© Білограць Христина, 2018

Проаналізовано особливості, структуру українських студентських інтернет-ЗМІ, описано, що впливає на їх функціонування.

Преса в інтернеті продовжує стрімко розвиватися, що, звичайно, впливає і на процеси у розвитку студентської періодики. Чимало видань створено останніми роками, проте варто наголосити, що у них не використовують усі можливості, які надає мережа. Також багато з них функціонують не довго, можливо це пов'язане з незацікавленням у ній студентів через невдалий контент. Студентська інтернет-періодика розвиватиметься інтенсивніше, коли її видавці правильно і своєчасно публікуватимуть матеріали.

У студентських інтернет-виданнях використовують таку саму структуру, як і на інформаційних сайтах. Якщо авторами сайту є самі студенти, то структура не завжди зручна для користувачів: на сторінці може бути забагато матеріалів, або ж навпаки – рубрики з публікаціями сховані. Серед недоліків деяких сайтів – низька мультимедійність та інтерактивність. Хоча такі видання допомагають студентам у навчанні та надають більше можливостей, ніж друковані.

Ключові слова: студентська періодика, газети та журнали, структура, інтернет-видання.

Christina Bilograts

STRUCTURE OF UKRAINIAN STUDENT INTERNET MEDIA

Analyzed ukrainian student internet publications, described the features and structure of online periodicals, which affects on its functioning.

The press on the Internet continues to evolve rapidly, which, of course, also affects the processes in the development of student periodicals. Many publications have been created in recent years, but they do not use all the features that the network provides. Also, many of them do not function for long, maybe this is due to the students' uninteresting due to unsuccessful content. Students' online periodicals will grow more intensively when their publishers publish publications in time.

Student Internet publications use the same structure as on information sites. If the authors of the site for students are students, the structure is not always convenient for users: the page may be too much material, or conversely – the headings with publications are hidden. The disadvantages of some sites is low multimedia and interactivity. Although such editions help students in learning and provide more opportunities than printed ones.

Keywords: student periodicals, newspapers and magazines, structure, online edition.

Постановка проблеми. Швидкий розвиток інтернету на межі ХХ–ХХІ ст. відкрив нові можливості для розвитку недорогих демократичних медіа і в такий спосіб, з погляду Б. Потятинника, відновив класичну теорію вільної преси з її постулатом загальнодоступності медіа-ринку та широкого суспільного діалогу [10].

Традиційно пражурналістськими явищами в мережі, зазначає О. Козлова, вважають авторські проекти, веб-огляди та блоги, що з'явилися в середині 1990-х [6]. Пізніше редакції газет відкрили новий медіаринок в інтернеті і зрозуміли його переваги. До таких переваг І. Мудра зараховує виготовлення видання, адже воно порівняно недороге з друкованим аналогом і практично безкоштовно рекламуватиме газету серед тих, хто звик читати з «монітору» [9]. Зважаємо на те, що серед студентської молоді майже всі користуються інтернетом, тому, завантажуючи цікаві об'єктивні матеріали, буде нескладно залучати читачів.

У різних джерелах тлумачення терміна «структура» різне. У тлумачному словнику подано визначення, у якому структура – це взаєморозміщення та взаємозв'язок складових цілого [2, с. 1405]. Вивчаючи архітектоніку сучасного українського газетного видання, В. Шевченко зазначає, що структура – це внутрішньозмістова будова газети, виділення елементів, зв'язаних у єдине ціле, визначення місця кожного з них на сторінці та у виданні [15]. У довіднику «Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті» поняття «структура видання» трактується як відображення будови внутрішньої багаторівневої організації видання, наявність зв'язків між елементами змісту і форми [12, с. 79]. Екстраполюючи ці визначення на особливості медіаресурсів мережі інтернет, О. Колісник формує власне термінологічне тлумачення поняття, за якими структура інтернет-газети – це складові онлайн-часопису і гіпертекстуальні зв'язки між ними [8]. Пояснює своє бачення структури періодичних інтернет-видань А. Сафарова так: сторінка, на яку зайшли, як багато не було б на ній інформації, є тільки невеликою частиною того айсберга, яким постає вся електронна газета [11, с. 80].

Структура студентських інтернет-видань практично не відрізняється від інших подібних сайтів, просто є деякі частини контенту, які виокремлюють їх з-поміж інших. Більшість вважає, що інтернет-версія газети дублює друковану, тому чимало редакцій студентських газет просто завантажують друковані видання у певних форматах в архів на сайті. Без сумніву, це не зовсім правильно, адже можна використати набагато більше можливостей, які надає сучасна техніка.

Редакції, у яких є веб-версії у мережі, на думку І. Мудрої, повинні зрозуміти, що сайт вимагає професійного підходу і відповідних витрат, а також те, що веб-версія – це не друкований аналог газети в інтернеті, а нове видання під логотипом друкованого [9].

Аналіз публікацій. Структуру студентських періодичних видань у своїх статтях досліджували Ф. Т. Грозданов, О. Н. Зенкіна, А. А. Степанов, О. В. Зятькова.

Завдання статті. Простежити та проаналізувати структурні особливості студентської преси в Україні, визначити основні особливості та відмінності інтернет-видань для студентської молоді.

Основний матеріал. Багато різноманітної інформації, яка стосується студентського життя загалом, можна знайти саме на студентських сайтах. У наш час практично кожен ВНЗ створює власний інформаційний сайт. Наявність свого сайту – це хороша візитівка будь-якого навчального закладу. Як стверджує О. Зенкіна, поширеним різновидом сайтів навчальних закладів є сайти студентських інтернет-видань [4]. Проте студентські інтернет-портали не можуть бути поширеним різновидом сайтів ВНЗ, між ними можна прослідкувати певні особливості, але все ж більшість студентських інтернет-видань в Україні жодним чином не пов'язані з сайтами вищих навчальних закладів.

Дуже важливою залишається зручність користування, яка залежить від структури сайту. Здатність сайту задовольнити потребу відвідувача в комфорті, ергономічність, зручність в експлуатації (юзабіліті, англ. usability). Юзабіліті поділяється на комфортність сторінки і комфортність веб-вузла. Як пише С. Бердишев, треба дотримуватися очевидних правил: важливі

тексти та ілюстрації виокремлюють; неважливі матеріали можуть бути непримітними, але завжди упорядкованими; всі переходи на інші сторінки і сайти важливо виокремлювати; користувач повинен бачити в якому розділі сайту він зараз знаходиться; тему сторінки теж варто виокремлювати [1].

На більшості студентських сайтів відвідувачам добре видно доступні переходи до розділів, найважливіші розділи виокремлені, завантажена інформація упорядкована. Багато інтернет-видань студентів зручні в експлуатації, але є і такі, де важливі тексти та ілюстрації не виділені, багато статей завантажені хаотично, не завжди видно переходи між розділами сайту, не завжди зрозуміло де саме можна знайти потрібну інформацію, що є чималим недоліком, тобто вони не дуже зручні у користуванні. Напевне, ці сайти створювали самі студенти, які мають потрібні знання та практичні навички, але не подумали про юзабіліті.

В інтернет-періодиці студенти можуть допомагати одне одному, соціалізуватися, консолідуватися, вирішувати проблеми, обмінюватися інформацією. Але основні питання, які постали перед молодими людьми, що вирішили працювати над сайтом – це кінцевий інформаційний продукт, та інформаційна політика. З допомогою юзабіліті-підходу, звичайно, можливо знайти відповіді на ці запитання, адже у дослідженні інтернет-ресурсів він ґрунтується на врахуванні інтересів користувачів і дозволяє в майбутньому з максимальною ефективністю реалізовувати резерви сайту, що підвищує ефективність інтернет-продукту. З погляду А. Степанова, метою підходу є пошуки оптимального балансу між задоволеністю користувачів: збільшенням їхньої конверсії (щоб сайт відповідав очікуванням) та збільшенням відвідувань, відгуків. Дослідження інтернет-видань за юзабіліті-підходу становить дані про виявлені проблеми та способи їх вирішення за трьома рівнями: контент та інформаційна політика; технічний стан; рекомендації щодо нових трендів, перехідних технологій [13].

Для дослідження структури та юзабіліті використано сайти, вибрані в пошуковій системі Google ключовими словами: «студентська преса», «газета для студентів», «газета студентів», «студентський сайт», «сайт для студентів», «сайт студентів».

З позицій соціальної журналістики першочергово увагу необхідно звертати на суспільні проблеми. Вивчення показали, що студентські інтернет-газети орієнтовані, насамперед, на соціально активних молодих людей, які зацікавлені у вирішенні проблем. Під час аналізу сайтів визначено основні електронні рубрики, які найчастіше створюють:

- головна;
- новини;
- бібліотека;
- пізнавальна інформація;
- молодіжна політика;
- діяльність молодіжних організацій;
- соціальна підтримка, соціальна інформація;
- освіта, наука, професія;
- дозвілля;
- культура;
- корисні сайти;
- архів;
- здоров'я і спорт;
- блоги;
- фоторепортажі;
- оголошення;
- форум;
- контакти.

Як видно, є рубрики присвячені навчанню, практичному досвіду, рубрики зі соціальною інформацією. Також опубліковано чимало статей, які містять аналітичну інформацію та думки без цензури. Основну увагу студентських інтернет-видань звернуто на надання новинної та

розважальної інформації, розміщенні навчальних матеріалів чи посилань на електронні бібліотеки, а також подавання критичних та аналітичних публікацій.

Найтипівішими характеристиками структури та оформлення мережевих видань, очевидно, є гіпертекстуальність та розміщення публікацій у «блоки». О. Зяцькова пише про німецьку молодіжну інтернет-періодику, що вона численна та різноманітна, відрізняється високим рівнем інтерактивності [5]. Проте українські студентські мережеві видання не завжди використовують мультимедійність. Основними способами зворотного зв'язку на сайтах студентських ЗМІ є: гостьова книга, форум, чат (найчастіше користуються форумом).

Про неактивний розвиток деяких студентських ЗМІ свідчить щомісячне оновлення, що для динамічних інтернет-видань є неприйнятним. У більшості студентських мережевих видань враховані як впровадження технологічних новинок, так і особливості аудиторії, споживачів ЗМІ, охочих бути «співтворцями» новин і співучасниками подій.

У наш час найпоширенішими інтернет-ресурсами є сайти, веблоги і соціальні мережі. Сайт – системне багаторівневе об'єднання різних ресурсів та сервісів, А. Степанов вважає, що для адміністрування потрібні спеціальні знання та програмне забезпечення [13]. Таке твердження можна заперечити, адже студенти-журналісти не самі роблять сайти. Здебільшого цим займаються фізичні чи юридичні особи, яким просто потрібно сказати, щоб робили просту і зручну панель керування. На думку С. Бердишева, від веб-майстра вимагається довести потенціал управління ресурсів до рівня, за якого навігація є настільки ж легкою і приємною, як і перелистування справжнього журналу – цікавого та добре завершеного, чого можна досягти зменшенням об'єму безкорисних мультимедіа і реклами [1]. Такий журнал, якщо він створений якісно, містить багато цікавої інформації, яка дуже привабливо оформлена.

Студентські сайти рідко оновлюються, їм властива недостатня інтерактивність і мультимедійність. Існують різноманітні студентські спільноти, з постійно оновлюваним текстовим і мультимедійним контентом за повної відсутності обмеження інформаційної політики та відповідності медійного змісту, на противагу їм – офіційні сайти ВНЗ, які технологічно відстають. Як стверджує А. Степанов, у цій ситуації можливі три варіанти співіснування. Перший: студентські спільноти об'єднуються, потім, опрацювавши інформаційну політику, і розподіливши функції, забезпечують роботу єдиного співтовариства з усіма інтерактивними сервісами та стрічкою новин. Другий варіант: перехід студентських сайтів з власних доменів в акаунти соціальних мереж. Третій варіант: соціальна мережа на основі студентського сайту, або передача частини функцій співтовариства соцмереж, які вже існують (голосування, обговорення тем, отримання мультимедійних матеріалів) [13].

Запропоноване практично неможливе, адже у соціальних мережах адміністраторами груп і сторінок є люди, які можуть бути незацікавленими у тому, щоб узгоджувати з кимось інформацію, яку публікують, об'єднуватися та дотримуватися спільної редакційної політики. Щодо реципієнтів, то варто сказати, що ті, кому нецікава інформація у будь-якому випадку будуть її ігнорувати, а ті, які цікавляться опублікованими матеріалами чи просто читають публікації видання, обов'язково читатимуть, навіть якщо все розміщене не у соціальній мережі, а на окремому сайті.

Задля зручності у користуванні більшість студентських інтернет-газет використовують дуже подібну структуру. Розглядаючи інтернет-газету як відкриту інформаційну конструкцію, О. Колісник виділяє три основні структурні блоки цієї системи: вхідна сторінка; сторінки, що зберігають поточні матеріали номера; архівні матеріали [8]. Як відомо, на формальному рівні всі три блоки видання взаємопов'язані: читач, активізуючи гіперпосилання, вільно переміщається від одного розділу до іншого.

Друковане видання, певна річ, має свою першу шпальту, а мережева газета пропонує її еквівалент – вхідну (головну, домашню, стартову) сторінку, яка відображає основні матеріали і є місцем зв'язку зі сторінками окремих рубрик. Вхідна сторінка на всіх сайтах слугує своєрідним «шлюзом» до ресурсів видання. М. Колесникова зазначає, що з одного боку, на рівні апарата випуску (номера) сторінка представляє зміст окремого номера – матеріали і їхні ліди, з іншого – діє

на рівні всього сервера як зміст, забезпечуючи доступ до інших елементів сервера: архіву, посилань, форумів, інформації про проекти тощо [7, с. 133].

Першоелементом вхідної сторінки, безперечно, виступає так звана «шапка» – графічно виділена смуга, у якій, як правило, знаходиться назва видання, складові фірмового стилю чи графічний символ. Зазначається день, місяць, рік, час виходу. На верхньому рядку сайтів деяких інтернет-газет розміщуються баннери зі швидко змінюваною рекламою.

Зазвичай під «шапкою» – рубрикація, тобто система рубрик інтернет-газети, створена у вигляді навігаційної панелі (меню) сайту. На думку М. Уланової, мережеві газети послуговуються двома варіантами розміщення рубрик: горизонтально у верхньому колонтитулі сторінки чи вертикально в лівій колонці. Часто зустрічається комбінація цих способів, коли для організації навігаційної панелі використовують і верхній рядок, і ліву колонку. У верхньому рядку часто розміщують посилання на найважливіші, за переконанням розробника (власника/замовника), розділи [14, с. 208]. Проте інколи також рубрики розміщують справа. Зауважимо, що тематичні розділи так само, як і «шапка» інтернет-газети, залишаються незмінними на кожній сторінці. Рубрикацію можна назвати довготривалою змістово-тематичною моделлю видання. Є серед студентських сайтів такі, в яких основні рубрики розміщені і справа, і зліва, що трохи дезорієнтує при перегляді сторінки.

У середині тематичних розділів, зазвичай, детальніше подають зміст за допомогою підрубрик, кожна з яких фокусується на окремій ідеї чи окремому аспекті проблеми та є порівняно автономною. Відповідно, навігаційна панель вибудовується у родо-видову ієрархію, у якій спочатку написаний загальний заголовок розділу, що далі розкривається через заголовки підрубрик. Заголовки розділів і підрозділів, переконана М. Уланова, мають відповідати таким вимогам: повнота і точність характеристики змісту; стислість; виразність; стильова і логічна відповідність назві інших рубрик і загальному заголовку видання [14, с. 208].

Центральну частину головної сторінки, справедливо зазначає Ф. Грозданов, займають анонси статей, які подаються відповідно до вагомого структурного правила інтернет-газет – найважливіші та найцікавіші тексти повинні розміщуватися на найвидніших місцях, а не дуже актуальні матеріали розташовуються в глибині номера, внизу електронної сторінки [3, с. 21]. Хоча відомо, що студенти не завжди дотримуються цього правила і завантажують публікації з такою порядковістю, з якою вони надходять до редакції.

У практиці редакторської підготовки інтернет-газет сформувався певний стиль оформлення публікацій, спосіб подачі яких відзначається триступеневою організацією: заголовок і анотація доступні на першій сторінці, зміст – у належному тематичному розділі й архіві. Слушно в цьому контексті зазначає М. Уланова, що читач може перейти до потрібної публікації трьома прямими шляхами: побачити на першій сторінці, знайти її у відповідній тематичній рубриці, в архіві. Сполучною ланкою і засобом переходів між цими частинами є гіперпосилання [14, с. 200]. Відомо, що це комплекс постійних візуальних елементів, які слугують для орієнтації в структурі веб-сайту і переміщення користувача. За допомогою гіперпосилань відбуваються всі внутрішні зв'язки і в студентських інтернет-газетах. Опублікований матеріал може існувати у скороченій формі в переліку, і в розгорнутій – у вигляді повного тексту, розміщеного на окремій сторінці. Саме в першому випадку йдеться про розташування журналістських публікацій на вхідній сторінці. Цей спосіб подання газетного повідомлення містить такі елементи: назва рубрики, до якої належать публікація; заголовок; анотація матеріалу; фотографія-ілюстрація; спеціальні позначки (наприклад: коментарі).

Таким чином, текстові повідомлення на стартових сторінках інтернет-видань для молоді, яка навчається у вищих навчальних закладах, подають розширеними інформативними заголовками новин, які обов'язково супроводжуються анотаціями (лідами). Їхнє призначення – стисло викласти зміст твору і зацікавити читача сюжетом, змусити прочитати не лише заголовок, а й решту матеріалу. Стандартний обсяг такого ліду, очевидно, варіюється від одного рядка до трьох. Поряд із заголовками і короткими змістовими характеристиками статей, як правило, знаходяться невеликі за розмірами, але виразні, логічно дібрані кольорові фотографії. Зазвичай їх подають зліва від назви

публікації. Щоб ознайомитися з повним текстом, пропонують натиснути на спеціальний декоративний символ чи слова («детальніше», «читати далі»), або ж анотацію чи заголовок, оформлені як гіперпосилання.

Внизу вхідної сторінки зазвичай міститься відомості про видавця, знак охорони авторського права, неодмінним елементом якого є символ ©, електронна адреса редакції, номер свідоцтва про реєстрацію (не у всіх студентських виданнях є цей номер). Не всі названі компоненти проставляються в інтернет-газетах, якими керують студентські редакції.

Кожна сторінка, як показало наше вивчення інтернет-видань для студентів, містить: назву газети; поточну дату і час; меню; рубрику, до якої належить матеріал; заголовок публікації; ім'я автора; дату публікації; фотографії; повний текст. Часто на початку чи в кінці публікації розміщують різні графічні символи і вирази, які відображають можливості: друку публікації; її пізнішого прочитання; відправлення електронною поштою на вказану вами адресу; висловлення коментаря.

На сайтах інформаційних агентств дуже часто немає закінчених статей, оскільки публікація завершується лише після завершення події, але в студентських виданнях публікують уже завершені матеріали. Інтернет-газета становить інформаційний масив, у якому важливий не лише поточний номер, а й матеріали минулих випусків, що становлять невід'ємну складову – архів. Його наявність значно підвищує якість нового виду ЗМІ і розширює спектр інформаційних послуг, які медіаресурс може запропонувати читачеві. Деякі мережеві версії друкованих видань, зазначає О. Колісник, пропонуючи безкоштовний доступ до матеріалів поточного номера, беруть плату за користування архівом [8]. Навряд чи хтось би користувався архівами студентських сайтів, якщо за це треба було платити, тому архіви і загалом уся інформація міститься у вільному доступі. Найуживанішими на таких сайтах є хронологічні архіви.

Висновки. Структура студентських інтернет-газет є не менш важливою, ніж структура друкованих періодичних видань. Загалом студентські інтернет-видання практично не відрізняються від інших, та все ж є деякі підрозділи та інформація, які допомагають студентам у навчанні, (наприклад, електронна бібліотека, корисні для навчання посилання). Недоліками деяких інтернет-видань є низька інтерактивність, а також студенти не завжди використовують мультимедійні можливості (завантажують в архів лише pdf електронних видань), серед недоліків також може бути не завжди зручна у користуванні структура.

1. Бердышев С. Н. Искусство оформления сайта. Практическое пособие / С. Н. Бердышев. – М. : Дашков и Ко, 2010. – С. 148.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Кер. вид. проекту П. М. Мовчан, В. В. Німчук, В. Й. Клічак. – К. : Видавництво «Дніпро», 2009. – С. 563.
3. Грозданов Ф. Т. Язык молодежных Интернет-газет : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.10 / Ф. Т. Грозданов. – М., 2007. – 155 с.
4. Зенкина О. Н. О состоянии московских студенческих интернет-порталов [Текст] / О. Н. Зенкина // Педагогическая информатика. – 2008. – № 3. – С. 70–82.
5. Зяцькова О. В. Коммуникативно-функциональные признаки немецкого электронного молодежного журнала [Электронный ресурс] / О. В. Зяцькова; Изв. ТулГУ. Гуманитар. науки. – 2008. – № 2. – С. 205–212. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativno-funktsionalnye-priznaki-nemetskogo-elektronnogo-molodezhnogo-zhurnala...> (15.10.2013).
6. Козлова О. А. Сетевые СМИ: вчера и сегодня (обзор литературы по Интернет-журналистике) // О. А. Козлова. – Вестник ВолГУ, 2011. – Серия 8., Вып. 10. – С. 151–156.
7. Колесникова М. М. Периодические издания электронных сетей как вид СМИ: типологический аспект : дис. ... канд. филол. наук : 10.01.10 / М. М. Колесникова. – Ростов н/д, 2002. – 183 с.
8. Колісник О. М. Структура інтернет-газет: квінтесентні особливості // Держава та регіони. – Запоріжжя, 2011. – № 1. – С. 63–66. – Серія : Соціальні комунікації.
9. Мудра І. М. Оформлення газети як засіб медіамаркетингу / І. М. Мудра // Світ соціальних комунікацій : наук. журн. – К. : КиМУ, ДонНУ, КПУ, 2013. – Т. 9. – С. 128–131.
10. Потятинник Б. В. Інтернет-журналістика: навч. посіб. [Текст] / Б. В. Потятинник. – Львів : ПАІС, 2010. – 246 с.
11. Сафарова А. Г. Социокультурная динамика

качественной газетной прессы Великобритании и США в конце XX – в начале XXI века: дис. ... канд. филол. наук / А. Г. Сафарова. – М. : Изд-во МГУ, 2004. – С. 79–80. 12. Словник журналіста: Терміни, мас-медіа, постаті / за заг. ред. Ю. М. Бідзілі. – Ужгород : Закарпаття, 2007. – С. 79. 13. Степанов А. А. Перспективы развития студенческих сетевых изданий в эпоху web 2.0. Юзабилити-подход / А. А. Степанов // Медиаобразование: от теории – к практике: сб. материалов II Всеросс. науч.-практ. конф. «Медиаобразование в развитии науки, культуры, образования и средств массовой коммуникации». – Томск, 2008. – С. 210–215. 14. Уланова М. А. Интернет-журнал. Типология, принципы создания, методика редактирования : дис. ... канд. филол. наук : 05.25.03 / М. А. Уланова. – М., 2005. – 239 с. 15. Шевченко В. Е. Архітектоніка сучасного українського газетного видання (системна організація та закономірності розподілу елементів) : автореф. ... дис. канд. філол. наук: 10.01.08 / В. Е. Шевченко. – К., 2002.

REFERENCES

1. Berdyshev S. N. *Iskusstvo oformlennya saytu. Praktychne posobyе* / S. N. Berdyshev. – М. : Dashkov y Ko, 2010. – S. 148. 2. *Velykyy tlumachnyy slovnyk suchasnoyi ukrayins'koyi movy* / Ker. vyd. proekt P. M. Movchan, V. V. Nimchuk, V. Y. Klichak. – К. : Vydavnytstvo «Dnipro», 2009. – S. 563. 3. Hrozdanov F. T. *Yazyk molodezhnykh Ynternet-hazet: dys. ... kand. filol. nauk: 10.01.10* / F. T. Hrozdanov. – М., 2007. – 155 s. 4. Zenkyna O. N. *Pro stan moskovs'kykh student-s'kykh internet-portaliv [Tekst]* // O. N. Zenkyna; *Pedahohichna informatyka*. – 2008. – No. 3. – S. 70–82. 5. Zyat'kova O. V. *Kommunikativno-funktsional'ni oznaky nimets'koho elektronnoho molodizhnoho zhurnalu [Elektronnyy resurs]* // O. V. Zyat'kova; *Yzv. TulHU. Humanytar. nauka*. – 2008. – No. 2. – S. 205–212. *Rezhym dostupy: http://cyberleninka.ru/article/n/kommunikativno-funktsionalnye-priznaki-nemetsogoelektronnoho-molodezhnogo-zhurnala ... (15.10.2013)*. 6. Kozlova O. A. *Setevi SMY: vchora i s'ohodni (ohlyad lyteratury po Internet-zhurnalistytsi)* // O. A. Kozlova. – *Vestnyk VolHU*, 2011. – Seriya 8., Vyp. 10. – S. 151–156. 7. Kolesnykova M. M. *Periodychni vydannya elektronnykh merezh yak vyd ZMI: typolohichnyy aspekt: dys. ... kand. filol. nauk: 10.01.10* / M. M. Kolesnykova. – Rostov n/D, 2002. – 183 s. 8. Kolisnyk O. M. *Struktura internet-hazety: kvintesentni osoblyvosti* // *Derzhava ta rehiony*. – Zaporizhzhya, 2011. – No. 1. – S. 63–66. – Seriya: *Sotsial'ni komunikatsiyi*. 9. Mudra I. M. *Oformlennya hazety yak zasib mediamarketynhu* // I. M. Mudra; *Svit sotsial'nykh komunikatsiy: nauk. zhurn.* – К. : KyMU, DonNU, KPU, 2013. – T. 9. – S. 128–131. 10. *Potyatynnyk B. V. Internet-zhurnalistyka: navch. posib. [Tekst]* / B. V. Potyatynnyk. – Lviv: PAIS, 2010. – 246 s. 11. Safarova A. H. *Sotsiokul'turna dynamika yakisnoyi hazetnoyi presy Velykobrytaniyi ta SSHA naprykintsi KHKH – pochatku KHKHI stolittya: dys. ... kand. filol nauk / A. H. Safarova*. – М. : Yzd-vo MHU, 2004. – S. 79–80. 12. *Slovnyk zhurnalista: Terminy, mas-media, postati / Za zah. red. YU. M. Bidzili*. – Uzhhorod: Zakarpattya, 2007. – S. 79. 13. Stepanov A. A. *Perspektyvy rozvytku student-s'kykh merezhevykh vydan' u epokhu veb 2.0. Yuzabiliti-pidkhid* // A. A. Stepanov; *Medyaobrazovanye: ot teoryy - k praktyke: sb. materialy II Vseross. nauch.-prakt. konf «Medyaobrazovanye v rozvytku nauky, kul'tury, osvity ta zasobiv masovoyi komunikatsiyi»*. – Tomsk, 2008. – S. 210–215. 14. Ulanova M. A. *Internet-zhurnal. Typolohiya, pryntsypy stvorennya, metodyky redahuvannya: dys. ... kand. filol. Nauk: 05.25.03* / M. A. Ulanova. – М., 2005. – 239 s. 15. Shevchenko V. E. *Arkhitektonika suchasnoho ukrayins'koho hazetnoho vydannya (systemna orhanizatsiya ta zakony rozpodilu elementiv)* : avtoref. ... dys. kand. filol. nauk: 10.01.08 / V. E. Shevchenko. – К., 2002.